

CD'S

TEKST /

Albert Edelman (AE)
Geerten Jan van Dijk (GJvD)
Joost van Beek (JvB)

**VAN NOORDT:
TABULATUURBOECK
VAN PSALMEN
EN FANTASYEN**
LÉON BERBEN (ORGEL)
RAMEE RAM2201 (2-CD)

Anthoni van Noordt (ca. 1619-1675) is samen met Jan Pieterszoon Sweelinck de belangrijkste Nederlandse orgelcomponist van de zeventiende eeuw. In 1659 publiceerde hij in eigen beheer een *Tabulatuurboek van Psalmen en Fantasyen*. De bundel bevat tien bewerkingen van Geneefse psalmmelodieën en zes vrije fugatische fantasieën. Het boek is opgedragen aan de 'Burgemeesteren en Regeerders der Stadt Amsterdam'. Daarmee wilde de componist wellicht zijn verzoek om salarisverhoging wat kansrijker maken. Tevergeefs overigens. Wel heeft hij er mogelijk zijn benoeming tot organist van de Nieuwe Kerk in 1664 (mede) aan te danken.

Het orgel had tijdens het leven van Van Noordt geen liturgische functie. De organist had als taak om voor en na de dienst te spelen en doordeweeks openbare orgelbespelingen te geven. Bij die bespelingen klonken regelmatig variaties op de toen gloednieuwe Geneefse psalmmelodieën. Zo konden de mensen daarmee wat vertrouwd raken. De bewerkingen van Van Noordt kunnen in dat licht worden gezien. Daarnaast is het aannemelijk dat ze een onderwijskundig doel dienden.

Léon Berben, specialist in oude orgelmuziek, nam het complete *Tabulatuurboek* van Van Noordt op, aangevuld met werken uit het *Camphuysen Manuscript* en de *Lübbenauer Tabulatur*.

Berben baseert zijn expressieve vertolkingen op grondig bronnenonderzoek en diepgaande kennis van de toenmalige uitvoeringspraktijk. Dat betreft onder andere het toevoegen van versieringen – wat Berben veelvuldig maar stijlvol doet – en de registratiekeuze. Zestiende-eeuwse bronnen maken melding van registraties met 'gaten', zoals 8, 4 plus 1 1/3 voet (de afwezigheid van een 2-voetsregister zorgt voor een 'gat' in de klank), of een 8 voet met alleen een cimbel. Zulke soms schril aandoende klanken overtuigen misschien niet iedereen, maar hebben dus wel heel oude papieren.

De instrumentkeuze van Berben had niet beter gekund. Het Van Hagerbeer-orgel in de Pieterskerk te Leiden is het grootste en kleurrijkste Nederlandse orgel dat in de middentoonstemming staat. Met zijn sonore tongwerken, zingende prestanten, spatzulvere tertsen en nog veel meer moois is dit orgel het ideale medium voor de muziek van Anthoni van Noordt. En als je dan Léon Berben achter de klavieren laat plaatsnemen, is het feest compleet. JvB